

פרשת קדושים – שישי

(ח) ושמרתם את-חקתי ועשיתם אתם אני יהוה מקדשכם:
 ח ותטרונו, ית קימי, ותעבדון, יתהון: אנא יי, מקדשכון.

(ט) כי-איש איש אשר יקלל את-אביו ואת-אמו מות יומת אביו ואמו קלל דמו בו:
 ט ארי גבר גבר, די לוט ית אבוהי וית אמהי אתקטלא יתקטיל: אבוהי ואמהי לט, קטלא חיב.

רש"י א אביו ואמו קלל: (ת"כ, סנהדרין פה): לרבות לאחר מיתה. דמיו בו: זו סקילה, וכן כל מקום שנאמר: "דמיו בו", "דמיהם בם", ולמדנו מאוב וידעוני, שנאמר בהם: "באבן ירגמו אתם דמיהם בם". ופשוטו של מקרא: כמו "דמו בראשו" אין נענש על מיתתו אלא הוא, שהוא גרם לעצמו שיהרג:

(י) ואיש אשר ינאף את-אשת איש אשר ינאף את-אשת רעהו מות-יומת הנאף והנאפת:
 י וגבר, דיגוף ית אתת גבר, דיגוף, ית אתת חברה אתקטלא יתקטיל גיפא, וגיפתא.

רש"י ואיש: פרט לקטן. אשר ינאף את-אשת איש: פרט לאשת קטן. למדנו שאין לקטן קדושין. ועל איזו אשת-איש חיבתי לך? אשר ינאף את אשת-רעהו: פרט לאשת עובד גלולים. למדנו, שאין קדושין לעובד גלולים. מות-יומת הנאף והנאפת: כל מיתה האמורה בתורה סתם, אינה אלא חנק:

(יא) ואיש אשר ישכב את-אשת אביו ערות אביו גלה מות-יומתו שניהם דמיהם בם:
 יא וגבר, דישכוב ית אתת אבוהי עריאתא דאבוהי, גלי: אתקטלא יתקטלון תרויהון, קטלא חיבין.

(יב) ואיש אשר ישכב את-בלתו מות יומתו שניהם תבל עשו דמיהם בם:
 יב וגבר, דישכוב ית בלתיא אתקטלא יתקטלון, תרויהון: תבלא עבדו, קטלא חיבין.

רש"י תבל עשו: גנאי. לשון אחר: שמבלבלין זרע האב בזרע הבן:

(יג) ואיש אשר ישכב את-זכר משכבי אשה הועבה עשו שניהם מות יומתו דמיהם בם:
 יג וגבר, דישכוב ית דכורא משכבי אתא תועיבא עבדו, תרויהון: אתקטלא יתקטלון, קטלא חיבין.

רש"י משכבי אשה: מכניס כמכחול בשפופרת:

(יד) ואיש אשר יקח את-אשה ואת-אמה זמה הוא באש ישרפו אותו ואתהו ולא-תהיה זמה בתוכם:
 יד וגבר, דיסב ית אתתא וית אמה עיצת חטין היא: בנורא יוקדון יתיה, ויתהון, ולא תהי עיצת חטין, ביניכון.

רש"י ישרפו אותו ואתהו: אי אתה יכול לומר אשתו הראשונה ישרפו, שחרי נשאה בהתר ולא נאסרה עליו, אלא אשה ואמה הפתובות כאן שפיהן לאסור, שנשא את חמותו ואמה. ויש מרבותינו שאומרים: אין כאן אלא חמותו, ומהו "אתהו"? את אחת מהן; ולשון יוני הוא: "הן", אחת:

(טו) ואיש אשר יתן שכבתו בבהמה מות יומת ואת-הבהמה תהרגו:
 טו וגבר, דיתין שכבתיה בכעירא אתקטלא יתקטיל: וית בעירא, תקטלון.

רש"י ואת-הבהמה תהרגו: אם אדם חטא, בהמה מה חטאה? אלא מפני שבאה לאדם תקלה על ידה, לפיכך אמר הפתוב: תסקל. קל-וחמר לאדם, שידוע להבחין בין טוב לרע וגורם רעה לחברו לעבר עברה. כיוצא בדבר אתה אומר (דברים, יב, ב): "אבד תאבדון את-כל-המקמות", הרי דברים קל וחמר: ומה אילנות, שאינן רואין ואינן שומעין, על שבאת תקלה על ידם, אמרה תורה: השחת, שרף וכלה, המטה את חברו מדרך חיים לדרך מיתה, על אחת כמה וכמה:

(טז) ואשה אשר תקרב אל-בל-בהמה לרבעה אתה והרגת את-האשה ואת-הבהמה מות יומתו דמיהם בם:
 טז ואתתא, דתקרב לות כל בעירא למשלט בה ותקטול ית אתתא, וית בעירא: אתקטלא יתקטלון, קטלא חיבין.

(יז) ואיש אשר ישכב את-אחת בנות אביו או בת-אמו וראה את-ערוותה והיא תראה את-ערוותו חסד הוא ונכרתו לעיני בני עמם ערות אחתו גלה עונו ישא:
 יז וגבר דיסב ית אחתיה בת אבוהי או בת אמה ויחזי ית עריתה והיא תחזי ית עריתה, קלנא הוא וישפיעון, לעיני בני עמהון: ערית אחתיה גלי, חוביה יקביל.

רש"י חסד הוא: לשון ארמי: חרפה, 'חסודא'. ומדרשו: אם תאמר: קין נשא אחותו? ! חסד עשה המקום לבנות עולמו ממנו, שנאמר (תהלים טט): "עולם חסד יבנה":

(יח) ואיש אשר ישכב את-אשה זוה וגלה את-ערוותה את-מקרה הערה והוא גלתה את-מקור דמיה ונכרתו שניהם מקרב עמם:
 יח וגבר דישכוב ית אתא טמאה, ויגלי ית עריתה ית קלנא גלי, והיא, תגלי ית סואבת דמהא וישפיעון תרויהון, מגו עמהון.

רש"י הערה: גלה, וכן כל לשון "ערוה", גלוי הוא, והוא יורדת בתבה לשם דבר, כמו "ועוה" מגזרת (אסתר, ה, ט): "ולא קם ולא-זע", וכן "אחיה" מגזרת אח. והערה זו נחלקו בה רבותינו. יש אומרים: זו נשיקת שמש, ויש אומרים: זו הכנסת עטרה:

(יט) וערות אחות אמה ואחות אביד לא תגלה כי את-שאר הערה עונם ישא:
 יט וערית אחת אמה ואחות אביד לא תגלה כי את-שאר הערה עונם ישא:

רש"י וערות אחות אמה: שנה הפתוב באזהרתן. לומר, שהזהר עליהן, בין על אחות אביו ואמו מן האב, בין על אחיותיהן מן האם, אבל ערות אשת אחי אביו לא הזהר, אלא על אשת אחי אביו מן האב:

(כ) ואיש אשר ישכב את-דתו ערות דדו גלה חטאם ישאו ערירים ימתו:
 כ וגבר, דישכוב ית אתת אחבוהי עריאתא דאחבוהי, גלי: חובהון יקבלון, דלא ולד ימותון.

רש"י אשר ישכב את-דתו: המקרא הזה בא ללמד על 'כרת-האמור למעלה, שהוא בענש הליכת ערירי. ערירים: כתרגומו: בלא ולד; ודומה לו (בראשית כז, מו): "ואנכי הולך ערירי" – יש לו בנים – קוברן, אין לו בנים – מת בלא בנים. לכן שנה בשני מקראות אלו: "ערירים ימתו", "ערירים יהיו"; "ערירים ימתו", אם יהיו לו בשעת עברה, לא יהיו לו כשימות, לפי שקוברן בחייו; "ערירים יהיו", שאם אין לו בשעת עברה, יהיה כל ימיו כמו שהוא עכשו:

(כא) ואיש אשר יקח את-אשת אחיו נדה הוא ערות אחיו גלה ערירים יהיו:
 כא וגבר, דיסב ית אתת אחוהי מרחקא היא: עריאתא דאחוהי גלי, דלא ולד יהון.

רש"י נדה הוא: השכיבה הזאת מנדה היא ומאוסה. ורבותינו דרשו לאסור העראה בה כנדה שהעראה מפרשת בה: "את מקורה הערה":

(כב) ושמרתם את-כל-חקתי ואת-כל-משפטי ועשיתם אתם ולא-תקיא אתכם הארץ אשר אני מביא אתכם שמה לשבת בה:
 כב ותטרונו ית כל קימי וית כל דיני, ותעבדון יתהון: ולא תרוקין יתכון, ארעא, דאנא מעיל יתכון לתמן, למתב בה.

(כג) ושמרתם את-כל-חקתי ואת-כל-משפטי ועשיתם אתם ולא-תקיא אתכם הארץ אשר אני מביא אתכם שמה לשבת בה:
 כג ותטרונו ית כל קימי וית כל דיני, ותעבדון יתהון: ולא תרוקין יתכון, ארעא, דאנא מעיל יתכון לתמן, למתב בה.